

POSTANOWIENIE

12 kwietnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Władysław Pawlak

na posiedzeniu niejawnym 12 kwietnia 2023 r. w Warszawie,

w sprawie z wniosku J. G., S. G. i A. G.

z udziałem C. G.

o dział spadku po J. G., zniesienie współwłasności i podział majątku wspólnego,
na skutek skargi kasacyjnej C. G.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Toruniu

z 17 stycznia 2022 r., VIII Ca 857/21,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną uczestniczki C. G. od postanowienia Sądu Okręgowego we Toruniu z dnia 17 stycznia 2022 r., sygn. akt VIII Ca 857/21 Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje

publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, Nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Skarżąca zarzuciła: 1) naruszenie art. 33 k.r.o. wskutek dowolnego przyjęcia, że gospodarstwo rolne o łącznej powierzchni przekraczającej 28 ha położone w miejscowości Paliwodzizna wchodzi do majątku wspólnego spadkodawcy i Sayan Górnacki, w sytuacji gdy spadkodawca przy nabyciu złożył oświadczenie, że następuje to za środki pochodzące z majątku odrębnego (surogacja) na skutek czego został wpisany do księgi wieczystej jako jedyny właściciel, a ponadto do naruszenia tego przepisu doszło także przez dowolne uznanie, że spadkodawca nie mógłby nabyć nieruchomości w przypadku oświadczenia, że nabył je do majątku wspólnego, wbrew tezie zawartej w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 16 listopada 2006 r., II CSK 174/06, z której wynika, że w przypadku małżonka będącego cudzoziemcem możliwe jest nabycie przez obywatela polskiego nieruchomości do majątku wspólnego, mimo braku zezwolenia, jednak decydujące znaczenie ma wola kupującego; 2) naruszenie prawa procesowego, tj. art. 235² § 1 pkt 5 w zw. z art. 241 k.p.c. przez uznanie, że zgłoszone przez uczestniczkę w apelacji dowody na okoliczność surogacji, związanej z nabyciem przez spadkodawcę gospodarstwa rolnego, zmierzają jedynie do przedłużenia postępowania, w sytuacji gdy wniosek o dział spadku złożony w 2017 r. nie zawierał wniosku o podział majątku, zaś uczestniczka nie była powiadomiona

o złożeniu wniosku o podział majątku wspólnego i w wezwaniu na rozprawę zdalną w dniu 28 kwietnia 2021 r. Sąd zawiadomił, że dotyczy ona działu spadku i zniesienia współwłasności, natomiast doręczając odpis postanowienia z dnia 28 maja 2021 r. z uzasadnieniem w dniu 29 czerwca 2021 r. Sąd po raz pierwszy wpisał w Doręczenie, że sprawa dotyczy działu spadku, zniesienia współwłasności i podziału majątku. W tych warunkach zasadne było złożenie wniosków dowodowych w apelacji, co nie przedłużyłoby postępowania, a uczestniczka miałaby możliwość udowodnienia zasadniczej kwestii pochodzenia środków na zakup gospodarstwa rolnego.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej skarżąca oparła na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Przesłanka ta nie została jednak spełniona.

W ocenie skarżącej oczywista zasadność skargi kasacyjnej wynika z treści zarzutów kasacyjnych.

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt. 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, nie publ., z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, nie publ.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 nie publ. i przywołane tam orzecznictwo).

Jeśli chodzi o zarzuty przeciwko podstawie prawnej rozstrzygnięcia, to zostały one oparte wyłącznie na przepisie kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (art. 33), gdy tymczasem w sprawie Sąd drugiej instancji stosował prawo szwajcarskie. Wobec tego nie może być mowy o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, skoro nie zostały w niej podniesione adekwatne zarzuty naruszenia prawa materialnego. Natomiast w odniesieniu do zarzutu naruszenia prawa procesowego trzeba wskazać, że skarżąca wiedziała o kwestionowaniu przez wnioskodawczynię J. G., S. G. i A. G. przynależności do majątku osobistego spadkodawcy spornego gospodarstwa rolnego, skoro już we wniosku z marca 2017 r. o dział spadku i zniesienie współwłasności wnioskodawczynię S. G., J. G. i A. G. wyraźnie wskazywały, że w skład spadku po J. G. wchodzi jedynie udział w $\frac{1}{2}$ we własności przedmiotowego gospodarstwa rolnego, gdyż zostało to gospodarstwo nabyte przez spadkodawcę w trakcie trwania związku małżeńskiego z S. G. (k. 7) i odpis tego wniosku został doręczony skarżącej (k. 87). Ponadto w piśmie procesowym z dnia 5 lutego 2021 r. pełnomocnik wnioskodawczyń również wskazywał, iż majątek objęty wnioskiem stanowi majątek wspólny spadkodawcy i wnioskodawczyni S. G. (k. 433), a na rozprawie w dniu 28 kwietnia 2021 r. pełnomocnik uczestniczki poparła wniosek pełnomocnika wnioskodawczyń o ostateczne rozstrzygnięcie czy w skład spadku wchodzi udział w przedmiotowym gospodarstwie, czy też całe to gospodarstwo. Ponadto Sąd wyznaczył pełnomocnikom termin do 21 maja 2021 r. na zajęcie aktualnego stanowiska w tym przedmiocie (k. 466). Na rozprawie w dniu 28 maja 2021 r. pełnomocnik uczestniczki wносиła o wydanie postanowienia częściowego, nie zgłaszając wniosków dowodowych (k. 498 w zw. z pismem z 18 maja 2021 r. k. 470).

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

[SOP]

[f.n]

